

Jordbruksverkets råd för konsumentfrågor

Onsdagen den 12 september, 2012

Mötessanteckningar

Punkt 1 Inledning

Konsumentrådets ordförande inledde mötet med att hälsa deltagarna välkomna till konsumentrådets första möte. Ordföranden började med att lyfta fram temat för dagens möte med konsumentrådet, vilket var Landsbygdsfrågor. Jordbruksverket är en central myndighet då det gäller landsbygdsfrågor och har ett nära samarbete med andra myndigheter, i synnerhet Skogsstyrelsen, Boverket, Länsstyrelserna och Kommuner, liksom med Landsbygdsdepartementet. Ett viktigt återkommande arrangemang är Landsbygdsriksdagen, vilken i år hölls i Blekinge i september. Vidare förklarade Ordföranden att remisser och svar, och hur vad dessa betyder för landsbygden, är viktiga processer inom Jordbruksverket.

Ordföranden fortsatte med att informera rådet om sin nya roll som Generaldirektör för Jordbruksverket och att en viktig fråga kommande månader är införandet av ett förnyelseperspektiv inom Jordbruksverket. En ny omorganisation av utbetalningstjänsten inom Jordbruksverket har precis genomförts och i november ska nyutarbetade versioner av både vision, mål och strategier varar klara.

Ordföranden avslutade denna punkt med att informera att han fortsätter med att vara Ordförande för Konsumentrådet.

En kort genomgång av dagens program och praktiska frågor genomfördes. Punkt 4 – presentation från en avdelning – ströks från dagordningen.

Punkt 2 Konsumtionsstatistik

Monica Eidstedt presenterade hur arbetet med konsumtionsstatistik bedrivs på Jordbruksverket. Statistiken avser vad som finns tillgängligt för konsumtion, inte vad som faktiskt konsumeras. I denna statistik ingår inte hushållssvinn. Inga regionala- eller ålderskillnader redovisas.

Jordbruksverket publicerar årligen statistik över livsmedelskonsumtionen i Sverige. Statistiken har en viss eftersläpning och det senaste tillgängliga året är 2010. Dessa siffror anges som preliminära till nästa års publicering. Försök görs just nu med att försöka få fram konsumtionsstatistiken tidigare.

Vid efterföljande diskussion konstaterades att många använder sig av siffrorna och att en intressant slutsats man kan dra från statistiken är hur konsumtionsmönstren i Sverige utvecklas. En fråga som ställdes lyftes fram var betydelsen av att analysera sockerkonsumtionen, i synnerhet tillsatt socker.

Punkten avslutades med att ordföranden framförde att Jordbruksverket fortsättningsvis kan informera Konsumentrådet då konsumtionssiffrorna uppdateras.

Punkt 3 Hållbar köttkonsumtion

Utredningsenheten presenterade en ny utredning som tar upp frågan om hållbar köttkonsumtion. Bland annat har analyser gjorts över möjliga styrmedel för att minska köttkonsumtionen.

Mötet konstaterade att en minskning av köttkonsumtionen är nödvändig, men att det är en både svår och känslig fråga. Satsningar måste göras med att informera unga konsumenter om betydelsen av att minska köttkonsumtionen. Vidare konstaterades det att denna fråga även väcker en hel del följdfrågor och att det krävs omfattande insatser för att lyckas minska konsumtionen då det är oftast mycket svårt att ändra konsumenters beteende.

Diskussionen fortsatte med att belysa prisfrågan och en av slutsatserna var att priset på kött är relativt lågt samt att vid en valsituation så väljer en stor andel konsumenter det billigare köttet.

Mötet belyste även hur många invandrargrupper för med sig nya konsumtionsmönster och nya beteenden, vilka även påverkar köttkonsumtionen.

Ordföranden avslutade punkten med att framhålla möjligheten för rådet att föra fram synpunkter om köttkonsumtionen till utredningsenheten på Jordbruksverket.

Punkt 4 Landsbygd och integration

Punkten inleddes med en presentation över projektet Grön Integration vilket bedrivs av Hushållningssällskapet. Grön integration är ett arbete med landsbygden och utrikesfödda i fokus. Oftast är det landets urbaniserade områden som får ta emot den kunskap som utrikesfödda har. Målet med projektet är att utrikesfödda ska finna en plats på landsbygden och att landsbygden ska få ta del av utrikesföddas kompetens och hur synliggöra landsbygdens möjligheter för någon som kommer från en storstad med många miljoner innevånare.

Verksamheten sker huvudsakligen i projektform inom ramen för olika EU-program, exempelvis genom utbildningsprojekt med att öka utrikesföddas kunskaper om den svenska landsbygden i allmänhet och om lantbruket i synnerhet.

Konsumentrådet konstaterade att det ibland kan vara svårt att förklara olika begrepp som kan te sig som självklara och att det är viktigt att synliggöra de goda exemplen. Brist på information är ofta ett problem. Utveckling av sociala nätverk är mycket viktigt.

Punkt 5 Möjligheter på landsbygden

Landsbygdsnätverket presenterade arbetet som bedrivs avseende möjligheter på landsbygden genom lärande och samverkan. Det ska vara attraktivt att leva, bo och driva företag på landsbygden och stora satsningar görs för att ge människor möjlighet att utveckla företagande

på landsbygden. Bland annat ges stöd och form av företagsstöd och projektstöd vilka ska öka konkurrenskraften för företagen på landsbygden och inom de gröna näringarna. De ska även bidra till ökad livskvalitet och starkare ekonomi på landsbygden. Den svenska landsbygden utvecklas med hjälp av människors kreativitet, entreprenörskap, vilja att förändra och förnya. Metodutveckling, nätverksstöd och ekonomisk stimulans från landsbygdsprogrammet stärker möjligheterna att lyckas med detta utvecklingsarbete.

Konsumentrådet framförde att Landsbygdsnätverkets arbete kan upplevas som något osynligt vilket delvis kan förklaras med att nätverkets arbete inte riktar sig direkt till konsumenterna.

Punkt 6 Leader – Ett sätt att utveckla landsbygden

Punkten inleddes med en presentation av Leader. Detta är en metod för landsbygdsutveckling där representanter för ideell, offentlig och privat sektor samlas för att tillsammans arbeta med landsbygdsutveckling. Arbetet bygger på en gemensam strategi för bygdens utveckling. Lokala förutsättningar och lokala initiativ tas tillvara. Leaderområden finns över hela Sveriges landsbygd och stöd kan sökas för projekt som utvecklar landsbygden. Ett av syftena med Leader är att nå målen som finns i landsbygdsprogrammet.

En fråga som ställdes var om man kan konstatera om det blir en konkret utveckling efter att Leaderprojekt genomförs. Uppföljning av olika projekt visar att de flesta projekten bär sig efter projektets slut, vilket tyder på att Leadermetoden har varit framgångsrik.

Punkt 7 Hur påverkar det framtida klimatet jordbruket, landsbygden och i slutändan konsumenterna?

Jordbruksverket presenterade det pågående arbetet med klimatfrågan samt vilka konsekvenser det kan bli till följd av ett förändrat klimat. En fråga som diskuterades var hur man som konsument kan förändra sitt matbeteende i riktning mot ökad hållbarhet och hur man ska minska utsläppen.

En viktig fråga är hur vi ska lyckas hushålla med jordens vattenresurser. Begreppet virtuellt vatten presenterades, vilket är ett begrepp som visar hur mycket vatten som har använts för att skapa en vara eller en tjänst. Detta görs genom att analysera alla produktionssteg. Exempelvis krävs det 1 300 liter vatten för att producera 1 kg vete och 15 500 liter vatten för att producera 1 kg nötkött.

Följande konsekvenser av ett förändrat klimat identifierades:

- 3-6 grader varmare år 2100
- Torrare i viktiga livsmedelsproducerande områden
- Högra havsytta, låglänta områden svämmas över
- Surare hav, minskad produktion i haven

Den kritiska faktorn i framtiden för svensk växtodling är kanske inte ljus och värme på våren utan i stället att marken bär och har rätt fuktighet och att grödan hinner etablera sig ordentligt innan vårtorkan sätter in.

Den kritiska faktorn i framtiden för svensk djurhållning är ökad smittspridning på grund av fler vektorer vilka sprider smitta mellan arter och/eller individer. En höjd medeltemperatur kan innebära att vektorer som inte tidigare funnits i Sverige kan etablera sig om klimatet blir gynnsamt, t.ex. svidknott som sprider sjukdomen blåtunga.

Punkten avslutades med en presentation om klimatcertifiering, vilket kan ses som et verktyg som är riktat till både producenter och konsumenter samtidigt var ytterligare en fråga som diskuterades vid mötet.

Punkt 8 Övriga frågor

Ordföranden tog upp frågan om möjligheten att utöka antalet ledamöter i Konsumentrådet.

En gemensam aktivitet/projekt inom ramen för Konsumentrådets samarbete planeras för våren 2013 inom verksamheten Matlandet.

Nästa möte äger rum den 13 mars 2013.

Vid nästa möte kommer bland annat följande frågor att tas upp:

- Matsvinn
- Biobränsle
- Naturskyddsföreningen – presentation över temat jordbruk & mat.
- Fiskereformen
- CAP reformen
- Tour de Table på 5 minuter för varje deltagare om aktuella frågor